

BÀI 21: PHONG TRÀO YÊU NƯỚC CHỐNG PHÁP CỦA NHÂN DÂN VIỆT NAM TRONG NHỮNG NĂM CUỐI THẾ KỈ XIX.

I. PTCV bùng nổ.

1. Cuộc phản công quân Pháp của phái chủ chiến tại kinh thành Huế và sự bùng nổ của PTCV

- Sau Hiệp ước Hác măng và Patơnot, phong trào đấu tranh chống Pháp của nhân dân ta vẫn tiếp tục phát triển.
- Sự bất bình trong nhân dân, đặc biệt trong giới sỹ phu, văn thân yêu nước dâng cao.
- Phong trào chống xâm lược của nhân dân các địa phương là nguồn cổ vũ cho phái chủ chiến trong triều đình.
- Dựa vào sự ủng hộ của nhân dân, Tôn Thất Thuyết chỉ huy cuộc tấn công Pháp ở tạ Khâm sứ và đồn Mang Cá nhưng thất bại.
- TTThuyết đưa vua H.Nghi lên sơn phụng Tân Sở (QTrị), rồi lấy danh nghĩa Hàm Nghi xuống chiếu CV kêu gọi nhân dân cả nước đứng lên chống Pháp, cứu nước.
- Chiếu Cần vương đã làm bùng phong trào đấu tranh của nhân dân ta, tạo thành phong trào sôi nổi kéo dài đến cuối thế kỉ XIX

2. Các giai đoạn phát triển của phong trào Cần vương

a) Từ năm 1885 đến 1888

Từ khi Chiếu Cần vương phát ra (7/1885) đến khi vua Hàm Nghi bị bắt (11/1888). Đây là giai đoạn bùng phát mạnh mẽ, rộng khắp của phong trào trên phạm vi cả nước.

b) Giai đoạn 2 (1888-1896)

Phong trào quy tụ thành những trung tâm lớn, tập trung ở Bắc Trung Kỳ và Bắc Kỳ, với các cuộc khởi nghĩa tiêu biểu như: Hùng Lĩnh, Ba Đình, Bãi Sậy, Hương Khê.

II. Một số cuộc khởi nghĩa tiêu biểu trong PTCV và phong trào đấu tranh tự vệ cuối XIX.

1. Khởi nghĩa Bãi Sậy:

2. Khởi nghĩa H. Khê: Lập bảng thống kê

3. Khởi nghĩa Yên Thế:

- Nguyên nhân:

- + Kinh tế nông nghiệp sa sút, đời sống nông dân Bắc Kỳ vô cùng khó khăn, một bộ phận phải phiêu tán lên Yên Thế. Họ sẵn sàng đứng dậy đấu tranh bảo vệ cuộc sống của mình.
- + Khi Pháp thi hành chính sách bình định, cuộc sống bị xâm phạm, nhân dân Yên Thế đã đứng dậy khởi nghĩa.

- Diễn biến:

- + Từ 1884 - 1892, dưới sự chỉ huy của thủ lĩnh Đề Nắm, nghĩa quân xây dựng hệ thống phòng thủ ở Bắc Yên Thế, đẩy lùi nhiều cuộc càn quét của địch.
- + Từ 1893 - 1897, do Đề Thám lãnh đạo, giảng hoà với Pháp 2 lần, nghĩa quân làm chủ 4 tổng ở Bắc Giang...
- + Từ 1898 - 1908, trong 10 năm hoà hoãn, căn cứ Yên Thế trở thành nơi hội tụ của những nghĩa sĩ yêu nước.
- + 1909 - 1913, Pháp mở cuộc tấn công, nghĩa quân di chuyển liên tục từ nơi này sang nơi khác.
- 2/1913, Đề Thám bị sát hại, khởi nghĩa tan rã.

- Ý nghĩa: thể hiện tiềm năng, ý chí, sức mạnh to lớn của nông dân trong cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc.

CHƯƠNG II: VIỆT NAM TỪ ĐẦU XX ĐẾN HẾT CTTG THỨ NHẤT (1918)

BÀI 22: XHVN TRONG CUỘC KHAI THÁC LẦN THỨ NHẤT CỦA THỰC DÂN PHÁP.

1. Những chuyển biến về kinh tế

- NN: Pháp chiếm đất làm đồn điền.
- CN: Pháp đẩy mạnh khai thác mỏ. Một số ngành công nghiệp dịch vụ, công nghiệp chế biến và sản xuất vật liệu ra đời.
- Thương nghiệp: Pháp độc chiếm thị trường, nguyên liệu và thu thuế.
- Giao thông vận tải, chính quyền thuộc địa chú ý xây dựng hệ thống giao thông, chủ yếu để phục vụ việc chuyên chở hàng hoá, nguyên liệu và phục vụ mục đích quân sự.

2. Những chuyển biến về xã hội

- Những biến động của giai cấp cũ:
 - + Một bộ phận nhỏ trong giai cấp địa chủ phong kiến giàu có, được Pháp nâng đỡ, chiếm đoạt ruộng đất của nông dân. Một bộ phận địa chủ vừa và nhỏ bị đế quốc chèn ép, ít nhiều có tinh thần yêu nước.
 - + Giai cấp nông dân có số lượng đông đảo nhất, bị áp bức, bóc lột nặng nề, căm thù đế quốc và phong kiến.
- Các giai cấp, tầng lớp xã hội mới:
 - + Công nhân (xuất hiện từ cuối XIX) ngày càng đông, phần lớn xuất thân từ nông dân, làm việc ở các đồn điền, hầm mỏ, nhà máy..., bị bóc lột thậm tệ, đời sống khổ cực, sớm có tinh thần yêu nước, tích cực tham gia phong trào chống đế quốc, cải thiện đời sống.
 - + Tầng lớp tư sản: xuất thân từ các nhà thầu khoán, chủ xí nghiệp, chủ hãng buôn,... bị chính quyền thực dân kìm hãm, tư bản Pháp chèn ép.
 - + Tầng lớp tiểu tư sản thành thị, (chủ các xưởng thủ công nhỏ, cơ sở buôn bán nhỏ, viên chức cấp thấp và những người làm nghề tự do...)
- Nguyên nhân của sự chuyển biến: những chuyển biến trong nền ktế Việt Nam dưới tác động của cuộc khai thác lần thứ nhất -> sự chuyển biến về XH.
- Sự xuất hiện các lực lượng xã hội mới cùng với những mâu thuẫn dt và giai cấp ngày càng sâu sắc là cơ sở của ptrào dân tộc dân chủ diễn ra sôi nổi, nhiều màu sắc trong những năm đầu TK XX.